

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

Academia aeterna

„Veneetsia ja Napoli“

Mati Mikalai KLAVER

Kavas

Liszt, Fauré, Poulenc, Rahmaninov, Mendelssohn,
Tšaikovski, Debussy

28.04.2022 – 19.00

EMTA suur saal

Uurimus saab alati alguse huvist millegi vastu, olgu see siis mõni nähtus, sündmus või protsess. Sealt edasi on vaja enda mõtlemise praktika teha arusaadavaks nii, et see võiks muuta ka teiste kogemust. Võib väita, loovuurimuse kõige olulisem osa ongi loovtegevus ise. Mitte see, kuidas me seda mõtestame, kuidas sellest kirjutame, kuidas analüüsime, millisesse konteksti asetame, vaid see, kuidas me seda praktiseerime. Loomulikult tuleb eristada seda, et igasugune loominguline tegevus ei liigitu veel teadusuurimuseks. Aga kui on olemas kriteeriumid – soov uurimuseks, teadlikkus, avatus kriitikaks, küsimused, millele vastuseid leides on võimalik teadmisi ning arusaamu laiendada –, viib see diskursuseni, läbi mille sünnib uurimusele sisu, meetod ning olulisus.

2020. aasta kevadel alustanud „Academia aeterna“ (igavene/kestev akadeemia) on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõudude loomingulisele ja loovuurimuslikule tegevusele pühendatud kontserdisari.

Felix Mendelssohn (1809–1847)

„Sõnadeta laulud“ *op.* 19

VI *Andante sostenuto* („Veneetsia gondlilaul“)

Pjotr Tšaikovski (1840–1893)

„Aastaajad“ *op.* 37a

VI „Juuni“ (Barkarool)

Sergei Rahmaninov (1873–1943)

Barkarool g-moll *op.* 10 nr 3

Francis Poulenc (1899–1963)

„Napoli süit“ FP 40

I *Barcarolle*

II *Nocturne*

III *Caprice italien*

Claude Debussy (1862–1918)

„Danse (Tarantelle styrienne)“ (1890/1903)

Felix Mendelssohn

„Sõnadeta laulud“ *op.* 30

VI *Allegretto tranquillo* („Veneetsia gondlilaul“)

Gabriel Fauré (1845–1924)

Barkarool nr 5 fis-moll *op.* 66

Ferenc Liszt (1811–1886)

„Veneetsia ja Napoli“ („Rännuaastad II“) S 162

I *Gondoliera*

II *Canzone*

III *Tarantella*

Mati Mikalai (klaver)

Itaalia on läbi aastasade meelitanud ligi tohutul hulgal loomingulisi inimesi – heliloojaid, luuletajaid, kunstnikke. Paljud kuulsad heliloojad on saanud mõjutusi mitte ainult selle maa imepärasest loodusest, arhitektuurist ja olustikust, vaid ka kohalikust rahvalikust muusikast. Kõige rohkem on leidnud klassikalises muusikas kajastamist Veneetsia ja Napoli rahvamuusika järgnevad žanrid: barkarool, tarantella, gondlilaul, *canzonet*.

Barkarool on Veneetsia gondoljeeride laul või selles stiilis komponeeritud muusikapala, mida iseloomustab gondoljeeri mõlatõukeid meenutav rütm, mõõdukas tempo ja 6/8 taktimõõt. Üks tuntumaid barkarooli on kahtlemata Frédéric Chopini barkarool Fis-duur *op.* 60 klaverile, kuid neid on kirjutanud ka teised kuulsad heliloojad. On tõenäoline, et Felix Mendelssohnile jätsid Veneetsia-reisil kanalid ja gondlid sedavõrd sügava mulje, et ta hakkas kohe komponeerima oma esimest Veneetsia gondlilaulu *op.* 19 nr 6 g-moll klaverile. „Panustasin komponeerimisele kogu oma hinge,“ kirjutab ta 1830. aastal oma perele. Inspireerituna Veneetsiast on Mendelssohn kirjutanud kokku viis Veneetsia gondlilaulu, millest tuntumad on lisaks eelnevale *op.* 30 nr 6 fis-moll ja *op.* 62 nr 5 a-moll. Karakterilt on nad lüürilised palad ja kujutavad paatide õrna õõtsumist Veneetsia kanalitel.

Gabriel Fauré on aga barkarooli tervelt 13. Vaatamata sellele, et ta ise ei oleks neid nii pealkirjastanud, kui kirjastajad seda ei oleks nõudnud, on tunnetatav antud teostes rütmilise õõtsumise ja vee loksumise kujund. Kontserdil kõlab barkarool nr 5 fis-moll *op.* 66. Veneetsia gondoljeeride laulust on mõjutatud samuti Sergei Rahmaninovi barkarool *op.* 10 nr 3 ning Pjotr Tšaikovski barkarool alapealkirjaga „Juuni“ tsüklist „Aastaajad“, mille taktimõõt on erandlikult 4/4.

Itaaliast on pärit samuti karakterpala nimega tarantella, mis on saanud nime Taranto linna järgi. Selles Lõuna-Itaalia linnas elutses renessansiajastul tohutul hulgal mürgiämblikke, keda linna nime järgi

nimetati tarantliks või *tarantulaks*. Tähelepanuväärne on see, et tolle ajastu arstid määrasid mürgistuse raviks spetsiaalse tantsu – tarantella, mida tuli tantsida kuni ülimalt kurnatuseni. Tarantellat iseloomustab 6/8 taktimõõt, väga kiire tempo ning ergas rütm. Claude Debussy „*Tarantelle styrienne*” on kirjutatud pärast seda, kui helilooja naasis Itaaliast. Kuigi hiljem lasi Debussy selle uuesti välja anda muudetud pealkirjaga „*Danse*”, on see sümbioos tarantellast ja Austria kiirest *styrienne* valsist, kus 6/8 rütmimustrid vahelduvad 3/4 valsi rütmiga.

Francis Poulenci süit „*Napoli*” on justkui piltpostkaart, kus Itaalia elu ilu nähakse läbi prantslase objektiivi. Teos koosneb kolmest osast. Barkarool jäljendab väikese paadi õõtsumist ning keskmine osa *Nokturn* öist kuuvalgust. Süidi lõpetav finaali *Caprice Italien*’i iseloomustab virtuoosne hoogne liikumine, mille keskmine osa on seevastu melanhoolne, vaheldudes äkiliste tunde puhangutega. Kontserdi lõpetab Ferenc Liszti kolmeosaline tsükkel „*Veneetsia ja Napoli*”, mis on välja antud „*Rännuaastate*” II osa (Itaalia) lisana. I osa *Gondoliera* põhineb samanimelisel tuntud meloodial. Järgmine osa *Canzone* seob *Gondoliera Tarantellaga*, põhinedes gondoljeeri laulul „*Nessun maggior dolore*” („*Enam pole valu*”). Tarantella on karakterilt hoogne ja energeetiline, mille keskmine osa on kujundatud lüürilises võtmes, kandes nime *Canzona Napolitana*.

Mati Mikalai

Mati Mikalai on eesti pianist ja pedagoog. Ta on lõpetanud Tallinna Muusikakeskkooli (Reet Vanaselja, Lembit Orgse, prof Bruno Lukk, 1990), Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia (prof Bruno Lukk, Ivo Sillamaa, Lauri Väinmaa, 1995), omandanud EMTA magistrikraadi (prof Peep Lassmann, 2002) ning doktorikraadi (2009). Lisaks on ta täiendanud end tunnustatud pianistide Liisa Pohjola, José Ribera ja Lazar Bermani meistrikursustel. Mati Mikalai on pälvinud III preemia rahvusvahelisel pianistide konkursil Kilis Rootsis (1994) ning I preemia vabariiklikul pianistide konkursil (1994). Ta on esinenud solistina orkestrite ees paljudes Eesti linnades, lisaks mitmel pool Euroopas (Soomes, Rootsis, Saksamaal, Prantsusmaal, Itaalias ja Venemaal). Tema soolorepertuaaris mängib olulist rolli impressionistide muusika, samuti Liszti ja Beethoveni ning eesti heliloojate (Tüür, Mägi, Tubin) klaverimuusika. Mati Mikalai on olnud pikaajaline pedagoog ja klaveriosakonna juhataja TMKK-s. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias töötab ta õppejõuna 2000. aastast (alates 2015 osakonna juhatajana, alates 2017 klahvpilli õpperühma juhina). Mati Mikalai on tegev paljudes kammermuusikakoosseisudes. Tema pikaajalised ansamblipartnerid on olnud Kai Ratassepp, Olga Voronova, Indrek Vau, Arvo Leibur, Virgo Veldi, Kalev Kuljus, Silver Ainomäe, Pärt Tarvas, Leho Karin jpt. Mitmed neist on tänasel kontserdil koos Mati Mikalaiga musitseerimas.

OOTAME KUULAMA

Rahvusvaheline üliõpilaste kammermuusika festival

29.04–1.05

Koostöös Euroopa Kammermuusikaõpetajate Assotsiatsiooniga

R 29.04 kell 19.00 / EMTA suur saal / tasuta

EMTA, Londoni Guildhalli Muusika- ja Teatrikooli ning

Jāzeps Vītolsi Läti Muusikaakadeemia ansamblite kontsert

Maria Elonen (flööt), Anni Ritson (bassklarnet),

Susanna Liisa Onoper (klaver), Aleksandra Serebrjakova (viilul),

Vittoria Ecclesia (klarnet), Medeinė Mickevičiūtė (klaver),

Simon Philip-Mckenzie (vioola), Ke Ma (klaver), Jonathan Willett (klarnet),

Kārlis Bukovskis (klaver), Arta Lipora (viilul), Gunārs Mūrnieks (viilul),

Amanda Rupeika (vioola), Klāvs Jankevics (tšello)

Kavas Tüür, Bartók, Kurtág, Françaix, Mediņš, Franck

EESTI KULTUURKAPITAL

**EESTI MUUSIKA-
JA TEATRIAKADEEMIA**

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdi- ja etenduskeskus

eamt.ee

emtasalid.ee

facebook.com/muusikaakadeemia